

Boros Imre: Surányi lejárt szavatosságú tézisei

2023 január 27. Flag

Szöveg méret

Mentés

-
-
-

• [0](#)

5

Átlag: 5 (1 szavazat)

Mérték

Ahogy a dollár mint világpénz fénye halványodik, úgy n? ismét az aranykészletek iránti igény.

Európát az elmúlt másfél évtizedben sorozatban érik a válságok. 2008–2009-ben az általános hitelválság, 2020–21-ben a Covid, most pedig az orosz–ukrán névre keresztelt, valójában proxy alapon Oroszország ellen a Nyugat által vívott különös világháború kapcsán keletkezett energetikai válság. A 2008–2009-es krízis nagyot ütött a magyar gazdaságon, a világválságból (a többi kárvalottal összemérve) megerősödve sikerült kijönnünk, és az lenne a cél, hogy a különös háború keltette energetikai válságból is relatíve megerősödve kerüljünk ki. Tekintettel arra, hogy a válságok kezelésében a pénzügypolitika mindig is dönt? szerepet játszott, a szakma m?vel?i válsághelyzetekben rendre megnyilvánulnak aktuális nézeteikkel.

Ma is ez a helyzet. Nagyon is rendben lév?, hogy Surányi György is megszólaljon, aki a politikai rendszerváltás után két ízben is a pénzügypolitika legmagasabb vezér? posztját, a jegybank elnöki tisztségét töltötte be, tapasztalattal tehát b?séggel rendelkezik. Válsághelyzetben nemcsak jogának, de egyben „morális” kötelezettségének is érzi a hajdani MNB-elnök, hogy megszólaljon. Más kérdés, hogy miként lehet nézeteivel azonosulni, lehet-e valamit bel?lük hasznosítani. Surányi ugyanis két jegybankelnöksége alatt válságos helyzetekben a gyakorlatban is megnyilvánult, és úgy t?nik, akkori lépései neki örök igazsággként szolgálnak ma is.

Ezért el?ször vegyük vizsgálat alá az általa folytatott jegybankelnöki gyakorlatot! ? volt az els? ugyanis, akit már az új demokrácia szabályai szerint ültettek az elnöki székbe. A kommunista rendszerben felhalmozott államadósság kezelése 1990-ben els? számú kulcskérdés volt. A hatalmas adósságteher volt a gazdasági kibontakozás legnagyobb gátja. Surányi nagyon szívósan kitartott amellett, hogy nemhogy nem kérünk adósságkönnyítést, de a jóindulatú küls? segít? szándékú kezdeményezéseket is elhárítjuk – fizettünk, fizetünk és fizetni fogunk, legyen bár az IMF hivatalos megkeresése is a kezdeményez?. Más érintett eladósodott országok kértek és kaptak is könnyítéseket. A térség adósságkönnyítését – mert saját érdekeikkel is megegyezett – egyes német fels? gazdasági vezet?k is szorgalmazták. Sajnos többen is – felderítetlen, terrorizmushoz kapcsolódó esetek kapcsán – fizikai értelemben is áldozatokká váltak (például olyan német bankvezérek, mint Jürgen Ponto és Alfred Herrhausen).

Surányi tudta, érezte – vagy talán meg is mondták neki –, hogy mi az üdvözít? f?sodorbeli álláspont: fizessen mindenki és kész, csak semmi adósságkönnyítés. (Lengyelország a Brady-tervben negyvenszázalékos könnyítést harcolt ki.) Surányi valóságos jegybanki ethosza azonban 1995–2001 között bontakozott ki. A kommunista rendszer összeomlása utáni, újraéled? gazdasági növekedést (1994-ben 2,9 százalék) a Bokros Lajos akkori pénzügyminiszterrel harmóniában végrehajtott megszorítócsomag tette gyorsan felejthet?vé. A lefelé tartó infláció 18 százalékos szintjér?l szemvillanás alatt ismét 28 százalékon voltunk, és amit elérhettek és megkívántak, vihették is a külföldi befektet?k annyiért, amennyit éppen fizetni kívántak érte.

Jó id?re elhallgattak a korábban verklizett piaci szólamok, a cégeket pult alól, mélyen alulárázva szórták szét. Azokat a cégeket pedig, amikre a külföldiek nem tartottak igényt, de piaci terjeszkedésüket mégis zavarta, a sz?nyegbombázás erej? cs?d- és felszámolási törvény tette zárójelbe. Nem késett a „nemzetközi piac” elismerése: a befektet?k „álmocsapatnak” (Dream Team) kiáltották ki a Surányi–Bokros tandemet. (A mondás szerint ki mint él, úgy íté.) Bárhogy is cs?rjük, csavarjuk, a gazdaság irányítását az úgynevezett spontán piaci er?k csak kismértékben, a politikai szándékok viszont sokkal nagyobb mértékben határozzák meg. Ezt már Marx is jól látta, amikor nem steril gazdaságtanról, hanem politikai gazdaságtanról értekezett.

A piac majd mindent megold – mondják egyes elemz?k, no de hogy a piacot éppen ki és hogyan csinálja, arról már nem szól az elbeszélés, pedig nagyon kellene. Surányi most kinyilatkoztatja, hogy a jegybank kés?n kezdett bele a kamatemelési ciklusba. Bezzeg ? annak idején (1995) azonnal és drasztikusan. Neki nem fáj, hogy a hazai tulajdonú gazdaság a megnövekedett kamatköltségek miatt elterült, és a háztartások hitelei miatt is egyre több pénz folyt ki a családok kasszájából. Surányi szerint jó helyre mentek a pénzek, hiszen akkoriban már a teljes bankszektor külföldi kezekbe került – hogy szinte ingyen, azt éppen Surányi mint jegybankelnök intézte. Az állam adósságait is csak jóval nagyobb teherrel lehetett finanszírozni. A növekv? fizetésimérleg-deficit pedig felmentést adott az állami vagyon dömpingszer? értékesítésére. Ez tényleg szép álmom volt a külföldi befektet?knek, nem véletlen, hogy a csapattagokat álmocsapatnak nevezték el.

Surányinak a megemelt aranykészletekkel is problémája van. Való igaz, a dollár fénykorában f?sodorbeli mozgalom indult a jegybanki aranykészletek leépítésére. Ezt csak Surányi vette komolyan, és a 65 tonnás

készletet a mai ár töredékéért dobta piacra. Eközben a legnagyobb piacgazdaságok (USA, Németország, Franciaország stb.) megfizették több ezer tonnás készleteiket. Ahogy a dollár mint világpénz fénye halványodik, úgy n? ismét az aranykészletek iránti igény. Ha éppen hasznos akart volna lenni, Surányi értekezhetett volna egy kicsit az úgynevezett sterilizációs m?veletekr?l. Ezt a pénzügyi m?szót ugyanis hivatali idején gyakran használta.

A sterilizáció azt jelenti, hogy miként lehet kivonni a forgalomból azt a pénztömeget, amelynek jelenléte nem kívánatos, mert növeli az inflációs nyomást. A forgalomból történ? kivonás pedig azt, hogy a „z?rös” pénzek tulajdonosai vonzó befektetéseket találnak, kivonulnak (mint vásárlóer?) a forgalomból. Surányi idején – és kés?bb Simornál is – ez úgy m?ködött, hogy a kereskedelmi bankrendszer ezermilliárdokat tartott az MNB által biztosított vonzó kamatokon a jegybankban. Ehhez volt szükség a mindenkori magas alapkamatszintre. Az ilyen kockázatmentes befektetések hozama könny? kereset a bankoknak. A másik lehet?ség, hogy az államkassza vonzó alternatívát nyújt a háztartások megtakarításainak befektetésére.

Sajnos Surányi idején ez a lehet?ség fel sem merült. A háztartások részvétele az államadósság finanszírozásában még marginálisnak sem volt mondható, ma viszont egyre jelent?sebb. A kérdés ugyanis az: a többletkamat hol realizálódik, a bankoknál vagy a hazai háztartásoknál? Melyik csoportnak növekszik a pénzügyi vagyona? Könny? belátni, hogy egyáltalán nem mindegy – a bankokból könnyen elindulhat külföldre, míg a háztartásoktól nem. Szóval Surányi hasznos tanácsokat adhatott volna, de ehelyett inkább saját, immár régen lejárt szavatosságú globalista nézeteit melegítette fel.

Boros Imre

A szerz? közgazdász

www.magyar nemzet.hu

Ajánló